

Luca Mannelli. *Taula per alphabet sobre tots los libres de Sèneca e la exposició d'ells*. Manuscrit humanístic sobre pergamí i paper, d'origen català. Primera meitat del segle XV.

303 folis de 41 x 29 centímetres. Manca almenys un foli entre els numerats 299 i 300. Nota manuscrita del segle XVIII al foli 1: «Autor huius operis fr[atris] Lucas episcopus Auxime[n]sis».

Enquadernació contemporània en pell sobre taula, d'estil gòtic mudèjar, amb restes d'oripell, consta de dues zones de quadrifolis, que contenen l'escut policromat del llinatge Desplà. Cantoneres metàl·liques i restes de les tanques. Restaurat el 1996.

Va ser copiat per Jaume Baesa, segons consta en la llegenda afegida a algunes de les inicials amb el text «Jaume Baessa ma escrit». Lletra gòtica rodona amb les inicials de les glosses a ploma, de la mà del mateix copista. Inicials filigranades al llarg del text, de traç molt fi, en vermell i blau. Calderons en blau i vermell. Algunes majúscules safranades. Una part dels folis presenten reclams. Text amb glosses marginals i enquadranets.

Decoració amb influència italiana i flamenca. El foli [4] està ornamentat amb una magnífica orla que presenta un seguit de figures humanes i també híbrides, *putti*, motius vegetals i dracs, que il·lustren el contingut de la primera sentència de Sèneca que recull el manuscrit. La tonalitat de color sèpia i la presència d'algunes pinzellades de color verd poden fer pensar que l'orla està inacabada. Tanmateix, el treball del dibuixant per crear volums i profunditat indiquen possiblement que es tracta d'una decoració completa. Al centre del foli, una gran inicial bipartida amb el perfil de dues cares representades de manera grotesca, com una caricatura.

A la part inferior del foli 298 apareix dibuixada una òliba i en una filactèria que duu al bec es llegeix: «aquest es amic den palou».

L'obra, un recull per ordre alfabètic de les sentències de Sèneca amb glosses, va ser encarregada pel papa Climent VI, a qui s'adreça el pròleg de la *Taula* Se sap que l'autor del repertori, el dominicà Luca Mannelli, formà part de la cúria de Climent VI, reconegut bibliòfil, i posteriorment fou nomenat bisbe d'Ozimo.

Mannelli és anomenat en diverses parts del manuscrit, com es pot llegir en el foli 4: «Açi comença la Taula p[er] alphabet, sobre tots los libres de Seneca, e la exposició de ell, feta p[er] frare Luchas, bisbe Auximens[is], del orde dels preycadors, al senyor Papa Clement VI...» .

Es desconeix el nom del traductor responsable de la versió catalana, encara que es creu que la iniciativa de fer-la traduir va sorgir del rei Martí l'Humà d'Aragó, bon lector de Sèneca. El 1406 escriu al antipapa Benet XIII «illa vestra duorum librorum volumina cunctorum operum Senecae per alphabeticum sub compendio contentiva», referint-se al repertori de Mannelli.

A la part inferior del foli[4] s'hi troba un escut que ornamenta la portada i a la vegada ens indica l'antic propietari d'aquest manuscrit. És un escut losanjat d'or i de sable amb bordura de gules i vuit roses d'or que va pertànyer a la família Desplà, concretament a Francesc Desplà, que fou canonge de Barcelona i al llarg de la seva vida va demostrar

una autèntica passió pels llibres. A la seva mort, que succeí a mitjan segle XV, va rebre sepultura al claustre de la catedral de Barcelona.

Procedeix del convent de San Josep dels Carmelitans Descalços de Barcelona. Jaime Villanueva va poder veure aquest manuscrit en la visita que va fer a la biblioteca conventual, i en fa esment a la seva obra *Viaje literario a las iglesias de España* (1803-1852), mencionant el seu interès.

(IA)